

درگاه

اون بش کونده برنشر اولئور

برنجی سته : برنجی جلد

نومرو : ۲

۱ مایس ۳۳۷

فلسفه

شعور و حیات

«برغونك بوتون فلسفه سی تلخیص ایدن برتونفرانی»

شعور، حیات و آرزوئی کی مناسبتر کی منازع
فیه مسئله لر حقیقه کی نظرم بو قونفرانیک موضوعی
تشکیل ایده جکدر. فقط نه یالان سولیمیم: بومشله لرله
جنکشمکی قبول ایتدیکم شو آند فلسفی سیستملرک
معاونت ومظاهرلرندن جوق برشی امید ایتکیم هیچ
جبارتم یوق! تسلیم ایدرسکیزک نظریات فلسفه ده
انسانلرک اکثریتی الک باش دوندوریمی، الک بکله یی
واک کبریمی براحتی صله جذب ایدن مسئله لر «میث
معرفت» مباحثی دکدر. حال بوکه مه تافزیکیلرک
نظریاتده ایلک موقعی اشغال ایدن «میث معرفت»
مسئله لریدر. ردن کابوروز؟ بزنه یز؟ زریه کیدیوروز؟
کی حیاتی، سؤاللرک جوابی دائماً الک صوکه براتیور.
فلسفی سیستملرک ایچندن کییه رک فلسف ایتک ایتنه یه
هرشدن اول او حیاتی سؤاللری تطمین ایتکی و حان
بونلردن باشلامی تشبیه ایده جکیم. فقط سیستمی
جوق سون بر فلسفه نک ادعاسته باقیلیرسه بوسؤاللرله
نیم باشلامق ایتدیکم نقطه آراسی محتاج حل ومنازع
فیه بر جوق مسائل ایلک دولور؛ نیتکیم دیورلرک:
«اونلرک حلیله اوغراشازدن اول بو حلی تأمین ایتک
ایستین تفکر واسطه سنک مقایزه سنی مطالعه ایتک
ویلیکی دبدیکمیز شیلرک تنقیدنی باقی و صوکر
بو تنقیدی ده تنقید ایتک لازم دکلیدر؟ بو آنک
قیمتندن امین اولدقدن صوکر ادرک او قبیل مسائلی
حلیله استعماله صالح اولوب اولادیقنی آکلاویه یله جکیز.»
لکن بز بو کونی بکایه جکسه ک هیاتک بو کون اصلا
کایه جکدر! زریه قدر کیده یله جکیزی آنجی یوله
حقیقه له اوکره جکیز. بونک ایچون اول باول میث
معرفتک حلیله انتظار مارقی بیوده در. الک اسلم طریق
یوله حقیقی و هدف مقصوده دوغرو یورومک باشلامقد.
چونک تفکریمیزی یورومکدن آلیقویهرق عمویاتک
قیمت واقدارلری اوزونده تخلیلرله اوغراشقی بز
زریه بقدر کیده یله جکیزی دکل آنجی نه قدر کیتیش
اولدیمیزی کوسره ییلیر. هله اعظمی جهد و ایسالمی
یاغیمش بر واسطه یی یعنی مفکره میزی بولک اورت.
سند دور دوره رق تخلیلنه و قدرتنک تمییزنه بلتمک،
برشیتی کالنه واصل ایلادن محاکمه ایتک بکیزر.
مفکره یی مستعد اولدینی انبساطه قدر ایصال ایتدن
قابلیتی حقیقه و بریلرک حکیم «حکم قاراشی»
دن بر فرق اولایه جکدر. تفکر کی حیاتی بر فنانک
استقبالی انکشافندن اول کشف ایدمه یه جک
اولان بویه بر حکم، مفکره یی البته او قدر اوزاقلره
کیتکمه مستعد کورمه یجکدر. روحک کندی حقیقه
یاغیچی بو وقتسز ملاحظه نک نتیجه سی مفکره نک

ایلرله مک خصوصتده کی جسارشی قیرمقدن عمارت
اولا جکدر. حال بوکه بویه یاغی یوده بوله قوبولسه
ومشکلات ایلک جنکشمه رک ایلرله نشوونمای کیتدیکه
آرتنجق و آشیلماز مانعه لر کی کوسترین شیلرک
سرابدن باشقه برشی اولادقلری کوره جکدر. برده
میث معرفت تنقیداتی فلسفه نک غایه لرینه تقدم ایتدیرک
اصرارنده بولان فلسفه حیلر بشرک منشأ، ماهیت
ومقدراتنه کلمه یه وجود، امکان، زمان، مکان،
روحیت، مادیت کی عمومی و مجرد مفهولر اوزونده
نظریاتی بابور ونه دن صوکرک شعور، حیات کی
مشخصاته درجه درجه ایتک سورتیه بونلرک کته
وجوه لرینه نفوذ ایتک ایتدیورلر. حال بوکه بونلرکی
نظریات، مجرد برطاق مفهولر اوزونده اولانلرندن
عبارت قالارک اشیا یه اصلا تاس ایتور و نتیجه ده
شعور ایلک حیاتی اختیاری بر سورنده اولسون تنقید
وتبع ایدمه دن بسط برطاق مفهولر ایدمه یه بولوب
قالیور. مشخص و معین اولان «شکارلری بر اوقوده
کولکلرینی باقلامله اکثفا ایدمه یلک ایچون انسانده
یه مه حال شیارقی بر حب نفس ایلک کوچ ایشدن قاچان
برتنلک اولای، یوقسه انسان باشقه درلویوله بر غلط
حسه اوغرایه یاز. شعور و حیاته تاس ایتدن استدلال
سورتیه جقاربیلان بو مجرد و بسط مفهولرله مشیوع
اولدقدن صوکرک واقعه لره تاس ایتسه ک دخی بونلری
خبریمز اولماقن مفهولرک کوزیه کورمکدن
قور تولامایه یز. فضله اولارک هندسی بر سورنده
دوشونمکدن قولای بر شی اولامایه یی ایچون
مرکز ثقلی برنده بر مذهب ویا طریق فلسفی انشا
ایتک زحمتسزجه ممکن اولور و بو مجردات ایدمه سی
صلابت ریاضیه سیله معین برشی کی کورونه ییلیر. حال بوکه
بوصلا ییتک تمی هودوک و کولکه بر تصور، مصنع
برقرکدن باشقه برشی دکدر. شعور و حیات کی
جانلی شأیت ایه اشو جانلی و متحرک بر موجود
اولدیمه نظر ا بونلرک حقیقی ماهیتله مذکور فلسفولرک
ملونوق و جامد کوروشلری آراسنده داغلر وارد.
بویه یاغی یوده دوغرو دن دوغرو یه شعور و حیاتدن
باشلامق اولمازی؟ بو طریق تفکر ظاهرأ اوقدر
آلایشلی و خرده معلوماته سوسلو دکله ده جوق
داهام تواضع در. بو طریق سایه سنده ایلک ایده جکیمز
معلومات بز کی کیتدیکه کنیشه یله جک تجربه لرندن
باشلانهرق تدریجاً بوسله جک احتیالنه کونوره جک
ونهایت کونک بزده مطلوب ضایه ایر بشدیرمه جکدر.
بکا قالیرسه ماعدالطبیعه نک بویوک مسئله لری بر
طاقم برنسیلرکدن ریاضی بر استقلال ایلک استخراج
اولدیه یله جک کی دکدر. بیه مسئله لرک حکمت
و کییاده کی واقعه لر کی بر قاچ تجربه ایلک کسلوب
آتیلا جفته ده بالطبع ذاهب اولیورم. یالک تجربه لرک
هرعنه مراجعت ایتدیکمیز تقدیرده بو فرق تجربه
ساحه لرنده مختلف واقعه لر زمره لری کوریه یله
جکیزی بونلردن هیچ برنده مطلوب معلوماتی

درگاه

بولاماسق ده بونک زرده بولنه یله جکته اشارت ایده جک
استقامتی کشف و تعیین ایدیه یله جکیزی طن ایدیورم.
هر حالده فلسفه نک غایه سی اولان حیات و شعور کی بویوک
مسئله لری تنور ایده جک استقامتی بولای اولا قی برشی
دکدر. بو طرزده حرکت ایدیمیه اوکره بر جوق
واقعات خطوطی جقاجق؛ ایتسه سزکله برلکده
بو خطر اوزرندن یورویه جکیز. بونلردن یالکیز
برینی تعقیب ایتک بز یالکیز احتیالی بر نتیجه
ایصال ایده جک؛ فقط هیث مجموعه سی نقطه انصاف.
قلری ایلک بز اولیه بر مجموعه احتیالات قارشیدند
بولندوره یی که آرتی طریق یقینده بولندیمیزی
حسن ایدر کی اولاجیز. اولیه ایتد ایدیورم که
فلسفه دبدیکمیزی شی آنجی بوسایه ده فلسفولرک ذاتی
برر سیستملری اولدقن قورتولاجق وجوق محتملرک
بالآخره کله جک بویوک متفکرلرک مساعیلرله معین بر
استقامتده ترق و تکامل ایلرک بر فلسفه اولاجکدر.
یعنی فلسفه ده علم کی شریک مساعیلرک متوالی همترله
منتظماً ایلرله جک و بروحدت حائنده بویویه جکدر.
سزکله برلکده تعقیب ایده جکیم ایلک بولی ایتسه
عرض ایدیورم.

روح ده یه هرشدن اول شعور قصد ایدیش
اولور. فقط شعور نه. همیزک نفس زده بالذات
مطلوع اولایله جکیز برشیتی تعریف ایتک ایتمه یه جکی
البته تقدیر ایدرسکیز. چه نکله اونی نه قدر تعریف
ایتسم کندی تجربه لرله آکلا دیمیز قدر افاده
ایدمه یه جکیم. یالکیز شعورک الک بارز خطی میده
چیقارمق ایسترسه ک حافظه در دیه جکیز. زیر شعور،
هرشدن اول حافظه افاده ایدر. حافظه، کیتدیکدن
محروم اولارک ماضینک آنجی پک محدود بر قسمی
احاطه ایتش بولنه ییلیر. حتی آنجی حاکم واردا تته
منحصر قالمش حافظه لر بولنه ییلیر. فقط منفک
اصغری ماهیتده یله بر حافظه موجوددر. بناء علیه
زنگین، فقیر، قوتلی ضعیف نه شکله اولورسه
اولسون بر حافظه موجود اویانجه شعورده یوقدر.
شعور سزاق دبدیکم ماضیندن هیچ برشی
حفظ ایتیم، کندی کندی هر وقت اونوتان
و هر آن قولوب یکیدن دوغان برشی دکلیدر؟
لایینج: ماده: «آستانانه یعنی - حظوی بر
روحدر» دبدیکی زمان ماده نک حسسز لکنی اعلان
ایتمش اولیورمی؟ شواله شعورک ایلک معنای:
ماضینک حلاله محافظه وادخاری دیک اولان حافظه در.
هر شعور عینی زمانده استقبالک بر شریک
و معاونیدر. روحک سزکله سزکله کی استقامت
دقت ایدیکیز. موجود ایلک، حال ایلک اوغراشان
بو شعورک استقبال دخی نظر دقتن قاچیرما یقی
کوره جکسکیز. ذاتاً دقت دبدیکمیز حال، شعورک
استقبال انتظارندن باشقه برشی دکدر. حیاته قارشی
دقت اولایان برده شعور دخی یوقدر. استقبال دبدیکمیز

شی اشته بودقه در. بزی لایق قطع جاغیران، دها دوغوسی کندینه جذب ایدن، استقبالی، آردی آرقسی کلین وانقطاع نه در بیلیمین حرکتلرک سببی بزی زمان بولنده ایلرله تن بوجاذه ده در. دینه بیلیرکه بوتون افعال و حرکات استقباله دوغرو کیدن فاصله سز برکارواندر.

کچمشی ضبط و حفظ اتمک و کلهسی محتمل اولان شیلره قارشیی معاون و ظهیر اولغه آماده بولنی شعورک ایلک وظیفه سیدر. بونک ایچوندرکه دائمی ماضیه دایامش واستقباله اکیلش بر حالده سز. شعورلو مخلوق دیدیکمز وجودک صفت کاشف لرندن بری «ماضیه دایامتی» ایسه دیکری «استقباله اکیلک» در. باشقه برافاده ایله شعور: اولش ایله اولاجق شی آراسنده برخط وصل؛ ماضی ایله استقبالی بربرینه ربط ایدن برشیرازده در. مجبیا ماضی ایله استقبالی آراسنه قورولش برکوبری بی آکدیران بوشعورک خدیتی وایسته دعوت ایدلرکی وظیفه سی نه در؟

بوکا جواب ویره بیلیمک ایچون شعورلو مخلوقلرک کیمار اولدینی و طبعنده ساحه شعورک نرملره قدر اوزاندینی کوزدن کچیرمک اقتضا ایدر. یالکیز بو خصوصیت ویره جکم معلوماندن نام برده اتم، ریاضی بر قطعیته بکله، چکسکیز. چونکه بوکا انتظار ایدیکمز تقدیرده هیچ برشی آله ایدمه سز. تقدیر ایدرسکیزکه بر مخلوقک شعورلو اولدینی ریاضی بر قطعیته و بده اتمه بیله بیلیمک ایچون او مخلوقک ایچنه کیرمک، اونکله برلکده یاشامق و او اولق لازمدر. حتی کندی مثال کتیربیورم. ایچکیزده نیم شعورلی اولدینیمی قطعی برصورتده اثبات ایدیه چک برکیمسه وارسه سوله سین. شعورلو بر مخلوق طن ایدیککیز نیم طبیعت طرفندن بیوک برمه اتمله انشا ایدلش ذات الحریکه بر ماکنه اولفتم ممکن دکلیدر؟ بلکه کدوب کله لرم، بوتون قورفرائس و یازیلرم، شعورلی اولارق سوله دیکمی طن ایدیکم سورلرم هپ غیر مشور برطاقم حرکتلر در. شو حالده بونابده قطعی بر علم دکل مقایسه ایله ایدینه سی ممکن اولان بر علم الله اکتفا اتمک ضرورتند سز. شمدی باقام: مادامکه سزکله نیم آرمده بدیهی برمشابهت خارجییه وار؛ بو مشابهتدن قیاس طریقله باطنی برمشاهته پک اغلا انتقال ایدیه بیلیر. فی الواقع مقایسه الله بابیلان استدلالک آنجق احتیالی بر علم ویره بیله چکنی تقدیر اغبور دگم. فقط یته بر چوق حالده بو احتیالی علم، عمل جهندن یقینی علمه معادل اولاجق بر سوبیه واصل اولایلمشدیر. بو مقدمانه استناداً منایسه طریقنی تعقیب ایدهرک شعورک نرملره قدر اوزاندینی و نروده دوردینی تحقیق ایدلم.

آراسیران «الاندرده شعور دماغه مربوطدر؛ بناء علیه ذوی الحیات آراسنده شعور آنجق دماغ صاحی اولان مخلوقلرده آرانیه بیلیر؛ بوندن محروم اولان حیوانلرده شعور بوقدر. «دینیر. غایت

قوتلی کوروش بو دلیلک جور و کلکنی شیمیدی کوره چکسکیز. ایشته عینی منطقی محاکماتی بنده یاپیورم: «بزه هضم فعلی معدهیه مربوطدر؛ بناء علیه آنجق معده سی اولان حیوانلرده فعل هضم موجوددر؛ متبایسته بوقدر. «بواستدلالی تصویب ایدرسک نه مدعش برصورتده آله انه جغزی ایچیزده تسلیم ایچمن کیمسه بولناز طن ایدرم؛ چونکه هضم ایچون نه معده، نه مدعین بر اعضا ضروریدر. نینه کم شویله بویله تفرق اغش بر روتویلازمه کتله سی اولان «آیب»، فعل هضمینی پک اغلا معده سز یاپیور. عضو دیدیکمز شی معضیت و قهکامک محصولیدر. تکامل دخی ایش بولونی تولید ایدییور؛ ایشته بوقدر... بو ایش بولومندن صوکرادریه مختلف وظائف حیاتییه مختلف اعضا تخصص ایدییور. بونک ایچون متکامل حیوانلره باقیده سز زمان فعل هضمک معده ده تمرکز ایدیککی کورویور. حقیقت حالده بوجهاز هضم هضمک شمرلی اولایوب بواولاسه دخی فعل هضم ممکن و موجوددر. شعورده ده عینی حال. انسانده ک شعورک غیرقابل رد برصورتده دماغه مربوط اولاسندن شعور ایچون همه حال دماغ لازم و ضروریدر حکمی استخراج اولنه ماز. معلومدرکه سلسله حیوانانده آشانی دوغرو ایلدیکه مراکز عصبیه سبیطلر و طویلاولندن چیه ترق طغنیق برماله کچور. نهایت الک سبیط عضولرده پروتویلازما کتله سی ایچنده شایع و غروفه اولارق بولنیور.

خلاصه الک بونکک مخلوقاتده پک معضل مراکز عصبیه ده ارتکاز ایدن شعور، آشانی ایلدیکه جله عصبیه یه ترقی بولنیور سده برروتویلازمه کتله سندن عبات ذوی الخیانه کایدیککی زمان شایع و مهم اولارق عایت جزئی برشینه منجر اولیور؛ فقط هیچ برزمان «هیچ» اولیور. بونک ایچون هیچ قورقه دن بوتون ذوی الخیاتک شعورلو اولایله چکارخی سوبیه بیلیر. ذاتاً اساس اعتباریه شعور، حیات ایله توأم و موجوددر. یالکیز ماوقعه ده یعنی فعلاً دخی بوبله میدر؟ دینه سوریه بیلیر. مثلاً شعوره هیچ اوقو ویا یخوداقی عارض اولمازی؟ ایشته استعداد اوله مایه جق بر احتیال. شیمیدی بو حاللرک وقوعی کوستره چک واقعه لری تدقیق ایدلم.

اک آق طایفیدر شعورله مخلوقده شعورک بر دماغ واسطه سله جالیدینی بیلور. بونک ایچون دماغ بشره باقهرق تاسیل ایشای وظیفه ایدیککی کوردم. دماغ، لذات دماغین ماعدا، نخاع شوک، اعصاب... و الخ اقسامی احتوا ایدن برجله عصبیه تک اجزاسندن بریدر. نخاع شوک ایسه بدنک ایسته دیککی زمان تصرفه آماده و احتیاجاته کوره الک مغلق حرکتلری باطنیه قورولش برماکنه ی آکدیرر. کندیلکندن جالان بیانولر نه ایسه نخاع شوکده اودر. اوراده بر دوکویه طوقونولجه ناصل الک

کویچ هوالرکندیلکندن چالارسه وجودک برنقطه سته واقع اولاجق تاسکک محتاج اولدینی الک مغلق عکس. العمللر نخاع شوک طرفندن عینی مهارتله ایفا اولنور. یالکیز بعضاً تنبیه خارجی، بدنک الک مغلق برعکس المغنی دوغروندن دوغرویه تولید ایدیه چکنه اولا دماغه چیقارق صوکرادریه تکرار اتمک سوریه نخاع شوکینک بلاقلاندن برخی فعالیتیه کتیرر. بوراده نخاع شوکینک فعالیت دوغروندن دوغرویه اولایوب دماغک توسطیه واقع اولشدیر. یالکیز بودولاشمه نندن؟ و دماغ بو توسطه ده کی ایجاب و منفعت نه؟

ایشته بونی آکلامق ایچون جله عصبیه تک محوی بیه سنی کوز اوکنه کتیرلم. معلومدرکه دماغ، نخاع شوک مقابله لرله یکان یکان دکل عمومینه مناسبندادر. یعنی زمانده دماغ، یالکیز بعضی تنبیهلری دکل بوتون تنبیهلری اخذ ایدر. هر هانکی طریق حواسدن کلن اهتراتی ایشته نین طرق حرکیه به نقل ایدیه بیلیمک اعتباریه دماغ، بردت پول آغزیه ویا تقسیم میاه خطنه بکزمه تله بیلیر. بو اعتبارله بر مرسله ی آکدیرر؛ چونکه عضولک هر هانکی بر نقطه سندن آله دینی جریانی ایسته دیککی هر هانکی بر حرکت چهارته ایصال واساله ایدیه بیلیر. بناء علیه تنبیهک دماغه اوغراماسندن مایه اختیاری حرکتلری تأمین ایچوندر. نخاع شوکینک وظیفه سی ایسه سرعتله و بلا تأمل پایله سی الزام اولان حرکاتک تأمینیدر. بوحرکتلر نخاع شوکیده قورولش و تماماً حاضر لاغش بر حالده موجوددر. دماغک مداخله سندن حاصل اولان منفعت بوحرکتلر آراسندن حال و موقعه الک مطابق اولانی انتخاب اتمکدر. بونک ایچون دماغه «برعضو انتخاب» در دینه بیلیر.

سلسله حیوانانن آشانی دوغرو؛ ایلدیکه نخاع شوک ایله دماغک وظیفه لری آراسنده کتیدیکه آرواضح آریفلر کورولمک باشلار. دماغده برکده ش اولان انتخاب مالکسی تدریجاً نخاع شوکیه اغمیکله برابر بوراده ک ثروت حرکات دخی آزالیور. و بوحرکتلر آرتق اسکیمی قدر صحت و لایقیه اداره اولنه ماور. جله عصبیه الک ابتدائی شکنه منجر اولنجه آرتق آبری وظیفه لر ایفا ایدن عناصر عصبیه قالمایرق اوتوماتیک [ذات الحریکه] حرکتلره انتخابی یعنی اختیاری حرکتلر برلشوب قایناشیور. بونک ایچون بوقبیل حیوانات ابتداییه ذات الحریکه افعال بکدیکرندن تفریق اولنیه جق درجه ده کوچولویور و بربرینه قاریشور. نته کم بوجوانلرک حرکتلرینه دقت ایدنار برطاقم تردد لر و بوقلامه حرکتلری کورولورلرکه بونلر اختیاری حرکتلرک ذات الحریکه کبی کوروش الک بسیط حاللیرد. مثلاً بونلرندن کندیلرینه غذا اولاجق بر ماده یه تاس ایدنلر در حال استطاله لرلی اوزاتیر و بوسایده مواد اجنبیه یی بیه لرینه ادخال ایدییورلر.

— مایه دی وار —

دارالفنون روحیات معلمی

مصطفی شکیب